

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีดำเนินการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ เนื้อหา แหล่ง สารนิเทศ และวิธีการแสวงหาสารนิเทศ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพ มหานคร ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอก โรงเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5
3. นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประสบปัญหาในระดับมากในด้านจำนวนทรัพยากรที่มีอยู่ ในแหล่งภายในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ประจำปีการศึกษา 2539 จากเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 399 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 141,485 คน (ตามสูตร YAMANE,1973.) การคัดเลือกนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย(Simple Random Sampling) จากลำดับหมายเลขของนักเรียนในชั้นเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่มแผนการเรียนโดยกำหนดจำนวนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ,5 และ 6 เท่ากันคือ 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนทุกโรงเรียนด้วยตนเองภายในเวลา 1 เดือน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 386 ชุดคิดเป็นร้อยละ 96.74

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน พบว่า

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 399 คน จำแนกตามระดับชั้น เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 34.46 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 32.64 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 32.90

จำแนกตามแผนการเรียนเป็นนักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพร้อยละ 35.76 นักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์และแผนการเรียนศิลปะ - ภาษา จำนวนร้อยละ 32.12 เท่ากัน (ตารางที่ 3)

ตอนที่ 2 การใช้สารนิเทศและแหล่งสารนิเทศจำแนกตามวัตถุประสงค์ รูปแบบ เนื้อหา แหล่งสารนิเทศ และวิธีการแสวงหาสารนิเทศ

วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ 3 ประการ ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดมีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาต่อ (ร้อยละ 63.98) รองลงมา คือ ประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 60.88) และ เพื่อทันเหตุการณ์ (ร้อยละ 56.47) เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน (ร้อยละ 41.96) เพื่อความเพลิดเพลิน (ร้อยละ 38.60) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดมีวัตถุประสงค์ เพื่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 27.72)

นักเรียนส่วนใหญ่ทุกระดับชั้นมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ 3 ประการแรก สอดคล้องกันได้แก่ เพื่อการศึกษาต่อ ,เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตร และเพื่อทันเหตุการณ์ แต่วัตถุประสงค์ของนักเรียนจำนวนสูงสุดของแต่ละระดับชั้นไม่เท่ากันโดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 จำนวนสูงสุดแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อ (ร้อยละ 65.41 และ 70.08) ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนสูงสุด มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 59.52) (ตารางที่ 4)

การจำแนกตามแผนการเรียนนักเรียนส่วนใหญ่ทั้ง 3 แผนการเรียนมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ 3 ประการแรก ได้แก่ เพื่อการศึกษาต่อ เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร และเพื่อทันเหตุการณ์ แต่วัตถุประสงค์ที่นักเรียนจำนวนสูงสุดในแต่ละแผนการเรียนตอบไม่ตรงกันทั้งหมด นักเรียนแผนการเรียนวิทย์ - คณิต และแผนการเรียนวิชาอาชีพ จำนวนสูงสุดแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อ (ร้อยละ 70.16 และ 62.31) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา จำนวนสูงสุดมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อทันเหตุการณ์ (ร้อยละ 66.94) ส่วนวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนรองลงมาของนักเรียนทุกแผนการเรียนตรงกัน คือ เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร (ร้อยละ 69.35 ,61.29 และ 52.90) (ตารางที่ 5)

รูปแบบสารสนเทศ

รูปแบบสารสนเทศที่นักเรียนแสวงหาโดยทั่วไป จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สิ่งตีพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์

ประเภทสิ่งตีพิมพ์

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 88.08) รองลงมาคือ วารสาร (ร้อยละ 71.24) และนักเรียนส่วนน้อยแสวงหาสารสนเทศในรูปแบบจุลสาร (ร้อยละ 13.47) และกฤตภาค (ร้อยละ 3.89)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสวงหาสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดในทุกระดับชั้นแสวงหาในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 87.22, 85.71 และ 91.34) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 67.67, 66.67 และ 79.53) นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาสารสนเทศในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 0.75 ,5.56 และ 5.51) (ตารางที่ 6)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ แสวงหาสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกแผนการเรียนแสวงหาในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 90.30 , 89.52 และ 84.78) รองลงมาคือ วารสาร (ร้อยละ 68.55 , 83.06 และ 63.04) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 4.03 ,3.23 และ 4.35) (ตารางที่ 7)

ประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ แสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ในรูปแบบภาพยนตร์ (ร้อยละ 74.35) รองลงมา คือ รูปภาพ (ร้อยละ 60.36) นักเรียนส่วนน้อยแสงทาสารนิเทศ ได้แก่ เทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 48.45) และเทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 38.39) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสงทาสารนิเทศจากวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) (ร้อยละ 3.11)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 แสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสงทาสารนิเทศในรูปแบบภาพยนตร์ (ร้อยละ 72.18 , 74.60 และ 76.38) รองลงมา คือ รูปภาพ (ร้อยละ 58.65 , 59.52 และ 62.99) เทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 45.86 , 45.24 และ 54.33) เทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 36.09 , 32.54 และ 49.61) นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 แสงทาสารนิเทศจากวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) ร้อยละ 4.51 และ 4.76) ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนน้อยที่สุดแสงทาสารนิเทศจากหุ่นจำลอง (ร้อยละ 9.45) (ตารางที่ 8)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ แสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกแผนการเรียนแสงทาสารนิเทศในรูปแบบภาพยนตร์ (ร้อยละ 74.19, 76.61 และ 72.46) รองลงมา คือ รูปภาพ (ร้อยละ 58.87 , 61.29 และ 60.87) เทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 46.77, 56.45 และ 42.75) เทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 36.29 , 47.58 และ 42.75) นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสงทาสารนิเทศจากวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) (ร้อยละ 0.81 , 4.84 และ 0.72) (ตารางที่ 9)

รูปแบบสารนิเทศที่นักเรียนแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในรูปแบบสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 93.52) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 40.93)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 แสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนทุกระดับชั้นแสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 93.98 , 91.27 และ 95.25) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 45.11, 39.68 และ 37.80) (ตารางที่ 17)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ แสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน ดังนี้ นักเรียนของทุกแผนการเรียนแสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 93.55 , 95.16 และ 92.03) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 43.55 , 43.55 และ 40.93) (ตารางที่ 17)

ประเภทสิ่งตีพิมพ์

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 86.53) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 58.55) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 4.66)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 90.23, 80.95 และ 88.19) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 66.92 , 69.84 และ 70.08) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 2.26, 6.35 และ 5.51) (ตารางที่ 18)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกแผนการเรียนแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 90.23, 80.95 และ 88.19) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 66.92 , 69.84 และ 70.08) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 6.45, 4.03 และ 3.62) (ตารางที่ 19)

ประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 64.25) รองลงมานักเรียนส่วนน้อยแสวงหาจากเทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 43.52) สไลด์ (ร้อยละ 43.01) ภาพยนตร์ (ร้อยละ 40.67) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสวงหาในรูปแบบกฤตภาค (ร้อยละ 13.21)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบตรงกัน คือ รูปภาพ (ร้อยละ 64.66, 64.29 และ 63.78) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาในรูปแบบแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสวงหาจากภาพยนตร์ และสไลด์เท่ากัน (ร้อยละ 43.61) และเทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 39.85) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แสวงหาจากสไลด์ (ร้อยละ 42.06) และภาพยนตร์ (ร้อยละ 39.68) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสวงหาจากเทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 48.82) และสไลด์ (ร้อยละ 43.31) นักเรียนจำนวนน้อยในทุกระดับชั้นแสวงหาในรูปแบบวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) (ร้อยละ 5.26, 4.76 และ 2.36) (ตารางที่ 20)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดทุกแผนการเรียนแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 64.52, 62.10 และ 65.94) นักเรียนรองลงมาแสวงหา ดังนี้ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต แสวงหาจากสไลด์ และเทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 50.00 และ 44.35) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา แสวงหาจากเทปบันทึกภาพ และสไลด์ (ร้อยละ 45.97 และ 44.35) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ แสวงหาจากภาพยนตร์ และเทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 41.30 และ 40.58) และนักเรียนจำนวนน้อยทุกแผนการเรียนแสวงหาจากวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) (ร้อยละ 4.03 , 1.61 และ 6.52) (ตารางที่ 21)

รูปแบบสารนิเทศที่นักเรียนแสวงหาจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในรูปแบบสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 88.86) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 47.41)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 87.97, 88.10 และ 90.55) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 44.36 , 52.38 และ 45.67) (ตารางที่ 28)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ แสวงหาสารนิเทศแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในรูปแบบสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 89.50 , 89.50 และ 87.68) มากกว่าสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 50.81 , 45.97 และ 45.65) (ตารางที่ 28)

ประเภทสิ่งตีพิมพ์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน ในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 79.53) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 66.32) และนักเรียนส่วนน้อยแสวงหาจากในรูปแบบจุลสาร (ร้อยละ 13.73) และ กฤตภาค (ร้อยละ 4.66)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 80.45 , 76.19 และ 81.89) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 62.41 , 59.52 และ 77.17) นักเรียนจำนวนน้อยแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบจุลสาร (ร้อยละ 8.27 , 19.05 และ 14.17) และกฤตภาค (ร้อยละ 3.01, 4.76 และ 6.30) (ตารางที่ 29)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต,แผนการเรียนศิลป์-ภาษาและแผนการเรียนวิชาอาชีพ แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดทุกแผนการเรียนแสวงหาในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 83.06, 83.87 และ 72.46) รองลงมา คือ วารสาร (ร้อยละ 63.71, 72.58 และ 63.04) นักเรียนจำนวนน้อยแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบจุลสาร (ร้อยละ 9.68, 15.32 และ 15.94) และกฤตภาค (ร้อยละ 4.03, 6.45 และ 3.62) (ตารางที่ 30)

ประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 60.62) รองลงมา คือ ภาพยนตร์ (ร้อยละ 56.99) นักเรียนจำนวนน้อยแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบเทปบันทึกเสียง (ร้อยละ 39.12) เทปบันทึกภาพ (ร้อยละ 27.46) สไลด์ (ร้อยละ 23.06) ทุนจำลอง (ร้อยละ 18.13) ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 18.39) และวัสดุย่อส่วน (ไมโครฟิล์ม, ไมโครฟิช) (ร้อยละ 5.18)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสงทาสารนิเทศ ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 จำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 63.91 และ 61.42) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในรูปแบบภาพยนตร์ (ร้อยละ 60.32) รองลงมา นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 แสงทาสารนิเทศในรูปแบบภาพยนตร์ตรงกัน (ร้อยละ 57.14 และ 53.54)นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แสงทาสารนิเทศในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 56.35) นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกระดับชั้นแสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่มีตีพิมพ์ตรงกัน คือ ในรูปแบบวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม,ไมโครฟิช) (ร้อยละ 5.26, 15.56 และ 4.72) (ตารางที่31)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต,ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพแสงทาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่มีตีพิมพ์จากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์ - คณิต และ ศิลป์ - ภาษา จำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศเหมือนกันคือ ในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 66.94 และ 61.29) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในรูปแบบภาพยนตร์(ร้อยละ 58.70) รองลงมานักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต และศิลป์-ภาษา แสงทาสารนิเทศเหมือนกันในรูปแบบภาพยนตร์ (ร้อยละ 54.84 และ57.26) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพแสงทาสารนิเทศในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 54.35) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกแผนการเรียนแสงทาสารนิเทศในรูปแบบวัสดุย่อยส่วน (ไมโครฟิล์ม,ไมโครฟิช) (ร้อยละ 2,42 , 3.23 และ9.42)(ตารางที่ 32)

เนื้อหาสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาต่างๆ ดังนี้ ในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 51.81) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 45.08)ภาษาต่างประเทศ(ร้อยละ 43.26) ภาษาไทย (ร้อยละ 40.16) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 32.90) วิชาอาชีพ (ร้อยละ 29.02) ศิลปะศึกษา (ร้อยละ 22.80) และพลานามัย (ร้อยละ16.84)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 แสงทาสารนิเทศตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 45.86,57.14 และ 52.76 ตามลำดับ) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 44.36 ,43.65 และ 47.24) ภาษาต่างประเทศ(ร้อยละ 42.86 , 41.27 และ 45.67) และ ภาษาไทย (ร้อยละ 36.09 ,41.27 และ 43.31) และวิชาอาชีพ (ร้อยละ 30.08 , 25.40 และ 31.50) ตามลำดับ ส่วนหมวดวิชาที่นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดของแต่ละระดับชั้นแสงทาสารนิเทศแตกต่างกัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 คือ วิชาพลานามัย (ร้อยละ 17.46 และ 15.75) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 คือ วิชาศิลปะศึกษา(ร้อยละ 17.46) (ตารางที่ 10)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต,ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ แสงทาสารนิเทศแตกต่างกัน ดังนี้ คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแผนการเรียนวิทย์-คณิตแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 77.42) รองลงมาในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 54.03) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษาจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 68.55) รองลงมาในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 59.68) และหมวดวิชาภาษาไทย (ร้อยละ 50.81) และนักเรียนแผน

การเรียนวิชาอาชีพจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาอาชีพ (ร้อยละ 54.35) รองลงมาในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 50.72)นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกแผนการเรียนแสงทาสารนิเทศแตกต่างกัน นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิตแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาอาชีพ (ร้อยละ 14.52) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษาและแผนการเรียนวิชาอาชีพแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาพลานามัยตรงกัน(ร้อยละ 9.68 และ 19.57) (ตารางที่ 11)

เนื้อหาสารนิเทศที่นักเรียนแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 48.70) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาต่าง ๆ ดังนี้ ภาษาไทย (ร้อยละ 43.01) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 42.49) ภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 37.05) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 30.31) วิชาอาชีพ (ร้อยละ 26.68) ศิลปศึกษา (ร้อยละ 20.21) และพลานามัย (ร้อยละ 17.10)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ,5 และ 6 แสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 47.37 , 52.38 และ 46.46) รองลงมา คือ หมวดวิชาภาษาไทย (ร้อยละ 45.11 , 52.06 และ 41.73) และหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 44.36 ,41.27 และ 41.73)ตรงกัน (ตารางที่ 22)

นักเรียนทุกแผนการเรียนแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในหมวดวิชาที่แตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต จำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 70.16) รองลงมา คือ คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 53.23) และสังคมศึกษา (ร้อยละ 43.55) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษาจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศ ในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 61.29) รองลงมา คือ หมวดวิชาภาษาไทย (ร้อยละ 52.42) และสังคมศึกษา(ร้อยละ 50.81) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาอาชีพ (ร้อยละ 52.17) รองลงมา คือ หมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 51.45) และภาษาไทย (ร้อยละ 40.58) (ตารางที่ 23)

เนื้อหาสารนิเทศที่นักเรียนแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสงทาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 51.55) รองลงมาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 41.45) ภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 38.34) ภาษาไทย (ร้อยละ 33.94) วิชาอาชีพ (ร้อยละ 30.05) คณิตศาสตร์(ร้อยละ 24.09) ศิลปศึกษา(ร้อยละ 21.76) นักเรียนจำนวนน้อยที่สุดแสงทาสารนิเทศในหมวดวิชาพลานามัย (ร้อยละ 15.80)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 จำนวนสูงสุดของทุกระดับชั้นแสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในหมวดวิชาสังคมศึกษา (ร้อยละ 51.13, 45.24 และ 54.33) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสงหาในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 42.86) และภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 39.10) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แสงหาในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ (ร้อยละ 45.24) และ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 40.48) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสงหาในหมวดวิชาต่าง ๆ ในอัตราใกล้เคียงกันได้แก่ วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 40.49) คณิตศาสตร์ (ร้อยละ 40.16) ภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 39.37) และภาษาไทย (ร้อยละ 38.58) ตามลำดับ และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกระดับชั้นแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาพลานามัย (ร้อยละ 14.29 ,15.87 และ 17.32) (ตารางที่ 33)

นักเรียนทุกแผนการเรียนแสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต จำนวนสูงสุดแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 65.32) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา จำนวนสูงสุดแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 59.68) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพจำนวนสูงสุดแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาอาชีพ (ร้อยละ 53.62) และนักเรียนจำนวนรองลงมาของทุกแผนการเรียนแสงหาสารนิเทศในหมวดวิชาสังคมศึกษาเหมือนกัน (ร้อยละ 46.77, 56.45 และ 51.45) ตรงกัน (ตารางที่ 34)

แหล่งสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน (ร้อยละ 72.54) มากกว่าจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน (ร้อยละ 39.64)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ,5 และ 6 แสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน (ร้อยละ 71.43 , 71.43 และ 74.80) มากกว่าจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน (ร้อยละ 41.35 , 38.89 และ 38.58) (ตารางที่ 12)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต ,ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ แสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน (ร้อยละ 78.23 , 78.23 และ 62.32) มากกว่าจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน (ร้อยละ 44.35 ,38.71 และ 36.23 ตามลำดับ) (ตารางที่ 12)

แหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนจากห้องสมุดโรงเรียน (ร้อยละ 91.19) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสงหาแหล่งสารนิเทศอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ได้แก่ จากห้องแนะแนว (ร้อยละ 39.90) ห้องสมุดหมวดวิชา (ร้อยละ 28.50) และจากมุมหนังสือ (ร้อยละ 23.83) ตามลำดับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 จำนวนสูงสุดทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ ห้องสมุดโรงเรียน (ร้อยละ 91.73 , 89.68 และ 92.13) แหล่งสารนิเทศในโรงเรียนที่นักเรียนจำนวนรองลงมาในทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสวงหาจากห้องสมุดหมวดวิชา และห้องแนะแนว (ร้อยละ 30.38 และ 29.32) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 แสวงหาจากห้องแนะแนว และห้องสมุดหมวดวิชา (ร้อยละ 28.57 และ 26.77) (ตารางที่ 13)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน ดังนี้ นักเรียนจำนวนสูงสุดของทุกแผนการเรียนแสวงหาจากห้องสมุดโรงเรียน (ร้อยละ 94.35 , 93.55 และ 86.23) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศจากห้องแนะแนว (ร้อยละ 41.94 , 40.32 และ 36.96) จากห้องสมุดหมวดวิชา (ร้อยละ 32.26, 23.39 และ 29.71) และจากมุมหนังสือ (ร้อยละ 24.19 และ 29.71) ตามลำดับ (ตารางที่ 14)

แหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนจากหอสมุดแห่งชาติ (ร้อยละ 66.58) นักเรียนส่วนน้อยแสวงหาจากแหล่งสารนิเทศอื่นๆ ตามลำดับ ดังนี้ ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย(ร้อยละ 23.32) ห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารนิเทศ (ร้อยละ 12.18) และห้องสมุดประชาชน (ร้อยละ 10.62)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 ของทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติ (ร้อยละ 58.65, 63.49 และ 77.17) นักเรียนจำนวนรองลงมาซึ่งเป็นส่วนน้อยแสวงหาจากห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 24.06 , 29.37 และ 16.54) ห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารนิเทศ (ร้อยละ 12.30 , 11.11 และ 12.60) (ตารางที่ 24)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และ วิชาอาชีพ จำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่เป็นห้องสมุดภายนอกโรงเรียนตรงกัน คือ จากหอสมุดแห่งชาติ (ร้อยละ 69.35 , 62.90 และ 66.67) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 24.19 , 29.03 และ 17.39) (ตารางที่ 25)

วิธีการแสวงหาสารนิเทศ

แหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดมีวิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน คือ สืบค้นตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 72.02) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศ ด้วยวิธีสอบถามเพื่อน (ร้อยละ 42.75) สอบถามอาจารย์ (ร้อยละ 37.56) ค้นจากบัตรรายการ(ร้อยละ 20.21) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดค้นจากคอมพิวเตอร์(ร้อยละ 11.66)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ทุกระดับชั้นมีวิธีแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศด้วยการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 75.18 , 65.08 และ 75.59) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศคล้ายกัน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสวงหาด้วยการสอบถามอาจารย์ (ร้อยละ 36.10) สอบถามบรรณารักษ์และสอบถามเพื่อนเท่ากัน (ร้อยละ 35.34) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แสวงหาสารนิเทศด้วยการสอบถามเพื่อน และการสอบถามอาจารย์ (ร้อยละ 53.17และ 34.92) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสวงหาด้วยการสอบถามอาจารย์และสอบถามเพื่อน (ร้อยละ 41.73 และ 40.16) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศโดยค้นจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 6.77 , 13.49 และ 14.96) (ตารางที่ 15)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และ วิชาอาชีพ ทุกแผนการเรียนมีวิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศด้วยการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 83.87 , 70.97 และ 62.32) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศด้วยการสอบถามเพื่อน (ร้อยละ 38.71, 53.23 และ 36.96) การสอบถามอาจารย์ (ร้อยละ 33.87 , 44.35 และ 34.78) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดค้นจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 11.29 , 12.10 และ 11.59) ตามลำดับ (ตารางที่ 17)

แหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสูงสุดมีวิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศประเภทห้องสมุดภายนอกโรงเรียนด้วยวิธีการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 57.25) วิธีอื่นๆ ที่นักเรียนจำนวนรองลงมาใช้ ได้แก่ สอบถามบรรณารักษ์ (ร้อยละ 48.45) สอบถามเพื่อน (ร้อยละ 35.23) ค้นบัตรรายการ (ร้อยละ 30.31) และการค้นจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 20.98)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 มีวิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดทุกระดับชั้นแสวงหาสารนิเทศโดยการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 61.65 , 50.00 และ 59.84) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนสูงสุดมีวิธีแสวงหาสารนิเทศโดยสอบถามบรรณารักษ์ (ร้อยละ 50.00) อีกวิธีหนึ่ง ซึ่งนักเรียนจำนวนรองลงมาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ใช้ (ร้อยละ 44.36 และ 51.18) (ตารางที่ 26)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ ทุกแผนการเรียนมีวิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนสอดคล้องกันคือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาโดยการสำรวจตามชั้นหนังสือ (ร้อยละ 60.48 , 58.06 และ 53.62) นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศโดยสอบถามบรรณารักษ์ (ร้อยละ 50.00 , 50.81 และ 44.93) และนักเรียนจำนวนน้อยที่สุดทุกแผนการเรียนแสวงหาสารนิเทศด้วยการค้นจากคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 22.58 , 21.77 และ 18.84) (ตารางที่ 27)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ พบว่า

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

ที่มาของปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีที่มาของปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศอยู่ในระดับปานกลางทั้งสองทาง คือ จากตัวนักเรียน ($\bar{x}=3.15$) และแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x}=3.02$)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศในระดับปานกลาง ดังนี้ ปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน ($\bar{x}= 3.26$, 3.15 และ 3.06) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัญหาจากแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x}=3.02$, 3.14 และ 2.88) และนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ตารางที่ 35)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ มีปัญหาในระดับปานกลางทั้งสองทาง คือ ปัญหาจากตัวนักเรียน ($\bar{x}=3.09$, 3.21 และ 3.16) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัญหาจากแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x}=2.94$, 2.93 และ 3.17) และนักเรียนแผนการศิลป์-ภาษา มีค่าเฉลี่ยปัญหาที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนสูงกว่านักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต และวิชาอาชีพ(ตารางที่ 36)

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากตัวนักเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากตัวนักเรียนในระดับปานกลางและระดับน้อย ปัญหาในระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x} = 3.27$) และไม่รู้จักแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x}=2.61$) ในระดับน้อยคือ ไม่รู้จักสารนิเทศ ($\bar{x}= 2.42$) และไม่รู้จักวิธีแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}= 2.50$)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 มีปัญหาจากตัวนักเรียนในการแสวงหาสารนิเทศในระดับปานกลาง เรื่อง ไม่มีเวลาแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}= 3.23$, 3.22 และ 3.36) และไม่รู้จักแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x} 2.53$, 2.63 และ 2.67)แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประสบปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศในระดับปานกลางอีก 2 ประการ ได้แก่ ไม่รู้จักสารนิเทศและไม่รู้วิธีแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x} 2.60$, 2.69) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีปัญหาจากตัวนักเรียนในระดับน้อย 2 ประการตรงกัน ได้แก่ ไม่รู้จักสารนิเทศ ($\bar{x}= 2.35$ และ 2.29) และไม่รู้วิธีแสวงหา ($\bar{x}= 2.42$ และ 2.38) (ตารางที่ 37)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากตัวนักเรียนในระดับปานกลางและในระดับน้อยตรงกัน ดังนี้ ระดับปานกลาง คือไม่มีเวลาแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}=3.35$, 3.46 และ 3.27) และไม่รู้จักแหล่งสารนิเทศ ($\bar{x}=2.59$, 2.73 และ 2.51) ปัญหาในระดับน้อย คือ ไม่รู้จักสารนิเทศ ($\bar{x}=2.49$, 2.42 และ 2.34) ส่วนนักเรียนแผนการเรียน วิทย์-คณิต และวิชาอาชีพ มีปัญหาจากตัวนักเรียนในระดับน้อยอีกหนึ่งประการ ตรงกัน คือ ไม่รู้จักวิธีแสวงหา ($\bar{x}=2.43$ และ 2.49) (ตารางที่ 38)

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน และแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน ในระดับปานกลาง (\bar{x} 2.71 และ 3.01)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนและแหล่งสารนิเทศภายนอกในระดับปานกลางทุกระดับชั้น (มัธยมศึกษาปีที่ 4 $\bar{x}= 2.52$ และ 3.10 มัธยมศึกษาปีที่ 5 \bar{x} 2.76 และ 2.76 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 $\bar{x}= , 2.85$ และ 3.00) ตามลำดับ (ตารางที่ 39)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษาและวิชาอาชีพ มีปัญหาจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนและแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลางทุกแผนการเรียน (วิทย์-คณิต $\bar{x}=2.61$ และ 3.01 ศิลป์-ภาษา $\bar{x}=2.81$ และ 3.06 และวิชาอาชีพ $\bar{x}=2.70$ และ 2.95) ตามลำดับ (ตารางที่ 40)

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ตามลำดับ ดังนี้ สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{x}= 3.13$) , เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x}= 3.10$), สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{x}= 3.00$) , ไม่มีการแนะนำวิธีแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}= 2.98$) , สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย($\bar{x}=2.92$) บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความช่วยเหลือ ($\bar{x}= 2.75$) , และปัญหาในระดับน้อย คือ สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ($\bar{x}= 2.33$)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 มีปัญหาในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ โดยปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตรงกัน คือ สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{x}= 3.04$ และ 3.22) ส่วนปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 คือ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x}= 3.15$) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาแตกต่างกัน ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{x}=3.14$) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ($\bar{x}=3.03$) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 ไม่มีการแนะนำวิธีแสวงหาสารนิเทศ($\bar{x}=3.21$) และปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4และ6ประสบปัญหาสารนิเทศมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ($\bar{x}=2.98$ และ 3.15) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ($\bar{x}=2.96$) (ตารางที่ 41)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศ 3 ประการ เพื่อการศึกษาต่อ (ร้อยละ 63.98) เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตร (ร้อยละ 60.88) และเพื่อทันเหตุการณ์ (ร้อยละ 56.47) วัตถุประสงค์ที่นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารสนเทศ คือ เพื่อการศึกษาต่อ โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 จำนวนสูงสุดมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้จะเป็นเพราะหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย มีหลักการเพื่อเพิ่มความรู้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป โดยมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต เชี่ยวชาญ มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533))และเนื่องจากในปัจจุบันนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีสถิติการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น จากการศึกษาสถิติเปรียบเทียบ 20 ปีที่แล้ว ระหว่างปี พ.ศ. 2517 ถึง 2537 จำนวนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.2 เป็นร้อยละ 24.97 (วิชัย ดันศิริ, 2539) นอกนั้นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีความสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยสมัครสอบเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ขณะที่กำลังเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีจำนวนถึงร้อยละ 15.35 ของผู้สอบผ่านข้อเขียน (ทบวงมหาวิทยาลัย : 2538)

จากสมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานแต่สอดคล้องเป็นบางส่วน นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่จำนวนสูงสุดมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการศึกษาต่อ ส่วนวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตรเป็นอันดับรองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนสูงสุดมีการแสวงหาสารสนเทศเพื่อวัตถุประสงค์นี้ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 6 เป็นวัตถุประสงค์ของนักเรียนจำนวนรองลงมาในลำดับที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนแสวงหาสารสนเทศเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มุ่งให้นักเรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มขึ้นทั้งในและนอกเวลาเรียน

นอกจากนั้นวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศส่วนใหญ่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอีกประการหนึ่ง คือ เพื่อทันเหตุการณ์นั้น แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาแนวคิดในการศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายว่ามีการพัฒนาและปรับตนให้เข้ากับยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ นักเรียนมีความต้องการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ที่รอบตัวมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนในระดับปานกลางเกือบทุกข้อและมีปัญหาในระดับน้อยดังนี้

ปัญหาในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีดังนี้ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอ ($\bar{x}=3.27$) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x}=3.19$) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ ไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}=2.99$) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 3.15$) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{x}=3.17$) นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x}=2.97$) ปัญหาในระดับน้อยของนักเรียนทุกแผนการเรียนตรงกัน สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ($\bar{x}=2.22$, 2.41 และ 2.35) (ตารางที่ 42)

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลางเป็นส่วนมาก ดังนี้ ระยะทางไกล ($\bar{x} = 3.12$) , เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.88$) , ไม่มีการแนะนำวิธีแสวงหา ($\bar{x} = 2.83$) , การรับบริการสารนิเทศยุ่งยาก ($\bar{x} = 2.76$) , ค่าใช้จ่ายสูง ($\bar{x} = 2.74$,) , บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความช่วยเหลือ ($\bar{x}=2.71$) สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ ($\bar{x}=2.63$) สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ($\bar{x} = 2.53$) ปัญหาในระดับน้อยมี 3 ประการ ได้แก่ สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ($\bar{x}=2.48$) สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ($\bar{x} = 2.25$)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 มีปัญหาในระดับปานกลางเหมือนกันทุกระดับชั้นรวม 6 ข้อ ดังนี้ ระยะทางไกล ($\bar{x} = 3.12$, 2.87 และ 3.35) ค่าใช้จ่าย ($\bar{x} = 2.68$, 2.48 และ 3.08) เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ ($\bar{x} = 2.83$, 2.72 และ 3.09) ไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหาสารนิเทศ คือ ($\bar{x} = 2.75$, 2.75 และ 2.97) และการรับบริการยุ่งยาก ($\bar{x} = 2.74$, 2.55 และ 2.99) ส่วนปัญหาในระดับน้อยตรงกัน คือ สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ($\bar{x} = 2.21$, 2.26 และ 2.26) (ตารางที่ 43)

นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต , ศิลป์-ภาษา และวิชาอาชีพ มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลางและระดับน้อย ดังนี้ ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ระยะทางไกล ($\bar{x}=3.23$, 3.18 และ 2.96) ปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาแตกต่างกัน นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต คือ ค่าใช้จ่ายสูง และการรับบริการสารนิเทศยุ่งยากค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{x}=2.77$) นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา คือ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ และไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหาสารนิเทศ ($\bar{x}=3.13$ และ 3.02) นักเรียนแผนการเรียนวิชาชีพ คือ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ และไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหาสารนิเทศ($\bar{x}=2.80$ และ 2.76) ส่วนปัญหาในระดับน้อยของนักเรียนทุกแผนการเรียนตรงกันคือ สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ($\bar{x}=2.18$, 2.29 และ 2.27) (ตารางที่ 44)

2. รูปแบบสารสนเทศในการแสวงหาสารสนเทศ

รูปแบบสารสนเทศในการแสวงหาสารสนเทศ พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ แสวงหาสารสนเทศตรงกันทั้งแหล่งสารสนเทศภายในและภายนอกโรงเรียน คือ นักเรียนทุกระดับชั้น และทุกแผนการเรียนแสวงหาสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ (ร้อยละ 93.52 และ 88.86) มากกว่า สารสนเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ (ร้อยละ 40.93 และ 47.41) ผลการวิจัยนี้ น่าจะเป็นเพราะสารสนเทศ ประเภทสิ่งตีพิมพ์นั้นเป็นที่รู้จัก แพร่หลาย จัดหาง่าย ค่าใช้จ่ายน้อย มีให้บริการตามแหล่งสารสนเทศ ทั่วไปมีเนื้อหาหลากหลายในทุกสาขาวิชา วิธีการใช้สารสนเทศง่ายโดยการอ่านผู้แสวงหาสารสนเทศมีความสะดวกในการใช้ ไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่ จะเห็นได้จากห้องสมุดโรงเรียน จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อสิ่งตีพิมพ์ ประมาณร้อยละ 75 ของงบประมาณที่ได้รับ (งานห้องสมุดโรงเรียน , 2538)

ส่วนสารสนเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ ซึ่งนักเรียนจำนวนน้อยแสวงหาอาจเพราะมีจำนวนน้อยกว่าสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ที่จัดไว้ให้บริการในห้องสมุดภายในโรงเรียน เนื่องจากมีราคาสูงกว่า สารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ วิธีการใช้ยุ่งยาก นอกจากนั้นเนื้อหาค่อนข้างจำกัดเฉพาะบางหัวเรื่อง ไม่ครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้ และมีจำนวนโสตทัศนูปกรณ์น้อย เพียง 1-2 ชุด

2.1 รูปแบบสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ที่นักเรียนแสวงหา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนสูงสุดแสวงหาสารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ จากแหล่งสารสนเทศภายในและ แหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียนในรูปแบบหนังสือ (ร้อยละ 86.53 และ 79.53) สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญแข พุ่มศิริ (2531) ที่ว่าทรัพยากรที่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 ต้องการใช้ในระดับมาก คือ หนังสือตำราวิชาการและสารคดี และมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะหนังสือเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญ ที่ห้องสมุดต้องจัดหาไว้ให้บริการผู้ใช้ เป็นสารสนเทศที่มีความสมบูรณ์ทางด้านเนื้อหา และมีความหลากหลายแนวคิดจากผู้แต่งจำนวนมาก ทำให้นักเรียนให้ความสนใจและมีความสะดวกในการใช้ จะเห็นจากจำนวนสถิติหนังสือภายในห้องสมุดโรงเรียนมีประมาณ 20,000 - 60,000 เล่ม (โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย , 2536)

สารสนเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนรองลงมาแสวงหา คือ วารสาร น่าจะเป็นเพราะสารสนเทศในรูปแบบนี้มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์เพราะเป็นสารสนเทศที่มีกำหนดเวลาออกและจัดพิมพ์ต่อเนื่อง นักเรียนสามารถติดตามข้อมูลได้อย่างสม่ำเสมอ และในปัจจุบันมีการจัดทำวารสารต่าง ๆ จำนวนมากขึ้น เป็นวารสารทั่วไปและวารสารเฉพาะด้านเพื่อสนองตอบความสนใจของผู้แสวงหาสารสนเทศ ทำให้นักเรียนให้ความสนใจและแสวงหาสารสนเทศจากวารสารมากขึ้น จากสถิติจำนวนวารสารในห้องสมุดโรงเรียนจะมี 45 - 100 ชื่อเรื่อง ทั้งวารสารที่บอกรับและได้เปล่า ซึ่งเป็นทั้งวารสารวิชาการและวารสารบันเทิง

2.2 รูปแบบสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ที่นักเรียนแสวงหา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศประเภทสิ่งไม่ตีพิมพ์ ทั้งจากแหล่งสารนิเทศภายในและแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน ในรูปแบบรูปภาพ (ร้อยละ 64.25 และ 60.25) เนื่องจากรูปภาพเป็นสารนิเทศที่มีทั่วไป จัดหาง่าย สะดวกในการจัดเก็บ และมีหลากหลายในทุกหมวดวิชา วิธีการศึกษาหาความรู้ง่าย ใ้รายละเอียดชัดเจน สะดวกในการใช้ สามารถใช้ประกอบการทำรายงานได้ดี ค่าใช้จ่ายในการจัดหาน้อย แหล่งสารนิเทศทั่วไปนิยมจัดทำมาให้บริการ เช่น แผ่นภาพ แผนที่ แผนที่ภูมิ ต่างๆ นักเรียนจึงแสวงหาในรูปแบบนี้มาก จะเห็นว่าห้องสมุดโรงเรียนมีสิ่งไม่ตีพิมพ์จำนวนมากที่จัดหาและจัดเก็บง่าย คือ รูปภาพ ซึ่งมีเนื้อหาหมวดวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา พละนาฏย และอื่นๆ โดยมีตู้จัดเก็บจัดแยกเฉพาะไว้เพื่อสะดวกในการให้บริการ

นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาในรูปแบบภาพยนตร์ เนื่องจากเป็นสารนิเทศที่มีคุณค่า แสดงให้เห็นการเคลื่อนไหว ดึงดูดใจผู้ชม เพิ่มพูนความรู้ ช่วยให้สามารถมองเห็น และ สังเกตรายละเอียดการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วได้ นำอดีตสู่ปัจจุบัน มีการสาธิต และสร้างประสบการณ์ ไม่ต้องอ่านเหมือนหนังสือแต่ก็เข้าใจได้ สามารถโน้มน้าวทัศนคติ ให้เกิดความสุนทรีย์แก่ผู้ชม พรรณพิมล กุลบุญ (2523 : 188) ดังนั้นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจึงแสวงหาสารนิเทศในรูปแบบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัย วรรณกุล (2529) ที่ว่านักเรียนต้องการได้รับสารนิเทศอันดับ 2 คือ ภาพยนตร์ วิทยทัศน์

ส่วนห้องสมุดแห่งชาติก็มีบริการฉายภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาต่างๆ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ดี และเป็นที่น่าสนใจของผู้ใช้ทั้งประชาชนและเยาวชนด้วย(ห้องสมุดแห่งชาติ, 2534 : 58)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนน้อยแสวงหาสารนิเทศ คือ ในรูปแบบเทปบันทึกภาพ อาจเป็นเพราะยังมีจำนวนน้อยที่จัดไว้บริการ อุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกในการใช้ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ หรืออาจมีข้อจำกัดเรื่องสถานที่ และเทปบันทึกเสียงใช้ฟังอย่างเดียวใช้กับหมวดวิชาด้านภาษาเท่านั้น ความน่าสนใจจึงน้อยมีเนื้อหาไม่กว้างขวางหลายด้านนักเรียนจึงใช้น้อย ผลการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนยังแสวงหาจำนวนน้อย น่าจะเป็นเพราะสารนิเทศในรูปแบบนี้มีค่าใช้จ่ายมากในการจัดหา วิธีการใช้ยุ่งยาก ประกอบกับแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนยังมีให้บริการน้อยเมื่อเทียบกับสารนิเทศประเภทสิ่งตีพิมพ์ นอกจากนั้นยังมีข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลาอีกด้วย เช่น ห้องสมุดเสียงจะบริการระหว่างเวลา 08.30 - 15.30 น. เป็นต้น (โรงเรียนสตรีศรีสุวรรค์, 2538)

3 เนื้อหาสารนิเทศ

เนื้อหาสารนิเทศที่นักเรียนแสวงหา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศสอดคล้องกันตามหมวดวิชาในหลักสูตรดังนี้ คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาสังคมศึกษา เพราะนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทุกระดับชั้นและทุกแผนการเรียนต้องเรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาบังคับในหลักสูตร นักเรียนจึงมีความสนใจแสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาสังคมศึกษามาก และเป็นความรู้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันด้วย เช่น เศรษฐกิจ การเมือง ภูมิศาสตร์ และเหตุการณ์ทางด้านสังคมศึกษามีความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้นักเรียนต้องมีการติดตามเพื่อทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศส่วนใหญ่ประการหนึ่งของนักเรียนด้วย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศ คือ ในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้และสนใจการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบในการผลิตสื่อและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน จึงทำให้นักเรียนได้รับการกระตุ้น และเกิดความสนใจด้านวิทยาศาสตร์ด้วยสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิทย์ โคตรธนู (2522) ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์มาก และ เพ็ญแข พุ่มศิริ (2531) ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษา4,5และ6 ต้องการใช้สารนิเทศจากหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนแสวงหาจำนวนรองลงมา

อีกหมวดวิชาหนึ่งที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนรองลงมาแสวงหา คือ หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ นั้นเนื่องจากจากหลักสูตรมีวิชาเลือกภาษาที่สองให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน เป็นต้น และประกอบกับสังคมไทยในปัจจุบันมีการสื่อสาร ข่าวสาร ความรู้ ข้อมูล โดยใช้ภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ และสารนิเทศที่พิมพ์โดยใช้ภาษาต่างประเทศมีจำนวนมาก ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเข้าถึงสารนิเทศ การศึกษาภาษาต่างประเทศจึงมีความจำเป็นที่นักเรียนให้สนใจและแสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชานี้ด้วย เพื่อการสื่อสารและการนำไปใช้

นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจำแนกตามแผนการเรียนแสวงหาสารนิเทศ ในหมวดวิชาตามหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันดังนี้ คือ นักเรียนแผนการเรียนวิทย์-คณิต จำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือหมวดวิชาคณิตศาสตร์และหมวดวิชาสังคมศึกษา นักเรียนแผนการเรียนศิลป์-ภาษา จำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ รองลงมาคือ หมวดวิชาภาษาไทยและหมวดวิชาสังคมศึกษา นักเรียนแผนการเรียนวิชาอาชีพ จำนวนสูงสุด แสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาอาชีพ รองลงมาคือ หมวดวิชาสังคมศึกษาและหมวดวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศในหมวดวิชาที่สนใจและเลือกเรียนตามแผนการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายในการจัดแผนการเรียนให้เป็นไปตามความถนัดและความสนใจ

4. แหล่งสารนิเทศ

แหล่งสารนิเทศที่นักเรียนแสวงหา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศตรงกัน คือ นักเรียนแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนมากกว่าแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน เพราะแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนเป็นแหล่งสารนิเทศที่ใกล้ตัวที่สุด มีความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังมีความคุ้นเคยกับสถานที่และรู้ว่าเป็นแหล่งสารนิเทศที่สำคัญภายในโรงเรียน ที่จัดหาสารนิเทศตรงตามความต้องการของนักเรียนมากกว่าแหล่งภายนอกโรงเรียน

นักเรียนส่วนน้อยแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนยังไม่ค่อยรู้จักแหล่งสารนิเทศภายนอก และไม่มีเวลาที่จะไปแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน ยังไม่ค่อยเคย ขั้นตอนการใช้บริการยุ่งยาก จึงมีการไปใช้แหล่งสารนิเทศนี้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่ว่า มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน คือ ระยะเวลาไกล และค่าใช้จ่ายสูง

จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ผลการวิจัย พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน (ร้อยละ 41.35) มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 (ร้อยละ 38.89 และ 38.58) ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพิ่งเริ่มเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงมีความสนใจใฝ่รู้ ประกอบกับมีเวลาว่างพอที่จะไปค้นคว้าจากแหล่งสารนิเทศภายนอก จึงยังไม่วิตกกังวลในการสอบวัดผลและการสอบเข้าศึกษาต่อมากนัก และประกอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความจำเป็นที่จะต้องเรียนตามหลักสูตรมาก จึงไม่มีเวลาที่จะไปแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งอื่นๆ เพราะต้องใช้เวลาเตรียมตัวในการสอบวัดผลเพื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร และการสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จึงอาจจะมีความวิตกกังวล และทำให้ความต้องการไปแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งภายนอกโรงเรียนน้อย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สนใจที่จะศึกษาเพื่อประกอบการเรียนตามหลักสูตรเป็นส่วนใหญ่เพื่อจะมีความรู้ใกล้เคียงกับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อจะมีโอกาสในการสอบเทียบความรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และจะได้มีโอกาสสอบคัดเลือกเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาก่อนกำหนดเวลาตามหลักสูตร 1 ปี จึงทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีการค้นคว้าจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนน้อยกว่าแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

4.1 แหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนที่นักเรียนใช้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดโรงเรียน เพราะเป็นแหล่งสารนิเทศที่สมบูรณ์ที่สุดภายในโรงเรียน มีความพร้อมทั้งสถานที่ บุคลากรและทรัพยากรจำนวนมากครอบคลุมเนื้อหาหลายหมวดวิชามากกว่าแหล่งสารนิเทศอื่นๆ ภายในโรงเรียน ซึ่งตรงกับการศึกษา วิไลลักษณ์ รอดทอง (2533) พบว่านักเรียนใช้ห้องสมุดโรงเรียนในระดับมากเพื่อสนับสนุนการเรียนของตน

นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดหมวดวิชา เนื่องจากห้องสมุดหมวดวิชาเป็นแหล่งสารนิเทศที่โรงเรียนได้พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยกระจายทรัพยากรและการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดโรงเรียนออกไป และในห้องสมุดหมวดวิชาเหมาะสมกับการที่นักเรียนมีความสนใจจะหาเนื้อหาสารนิเทศที่เจาะลึกเฉพาะเนื้อหาในหมวดวิชานั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัย วิไลลักษณ์ รอดทอง (2533) ที่พบว่า นักเรียนใช้ห้องสมุดหมวดวิชามาก (ร้อยละ 73.34)

นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดแนะแนว ซึ่งเป็นอีกแหล่งสารนิเทศหนึ่งภายในโรงเรียนที่นักเรียนไปแสวงหาสารนิเทศ เนื่องจากมีสารนิเทศทางด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการประกอบอาชีพ ตลอดจนสารนิเทศอื่น ๆ เพื่อการปรับนักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงมีนักเรียนแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศนี้ด้วย

4.2 แหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนที่นักเรียนใช้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติ เนื่องจากเป็นแหล่งสารนิเทศที่นักเรียนรู้จักคุ้นเคยในการเข้าใช้และสามารถหาสารนิเทศได้ครอบคลุมเนื้อหาทุกสาขาวิชา มีสารนิเทศทั้งรูปแบบหนังสือต่าง ๆ และวารสาร โดยสามารถค้นเอกสารล่วงหน้าได้ด้วย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับเป้าหมายของหอสมุดแห่งชาติที่ดำเนินการเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเยาวชน จึงมีการจัดสร้างอาคารและหนังสือเพิ่มสำหรับเยาวชนโดยเฉพาะ(อาคาร3)(วิลาวัณย์ ทรัพย์พันแสน , 2538 : 2)

นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เนื่องจากเป็นแหล่งสารนิเทศที่มีเนื้อหาลึกซึ้งมากกว่าสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศในโรงเรียน แต่ นักเรียนต้องไปใช้นอกเวลาเรียนหรือในวันหยุดทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดระเบียบการเข้าใช้นักเรียนจึงมีการแสวงหาจากแหล่งนี้จำนวนน้อย นอกจากนั้นนักเรียนแสวงหาสารนิเทศจากห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารนิเทศจำนวนน้อยด้วย อาจเนื่องจากในปัจจุบันห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนว่านักเรียนยังไม่รู้จักแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ

5. วิธีการแสวงหาสารนิเทศ

วิธีการแสวงหาสารนิเทศ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีวิธีแสวงหาสารนิเทศจากทั้งแหล่งสารนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียนตรงกัน คือ นักเรียนจำนวนสูงสุดแสวงหาสารนิเทศด้วยการสำรวจตามชั้นหนังสือ คงเป็นเพราะมีความคุ้นเคยกับสถานที่จัดเก็บทรัพยากรทำให้นักเรียนมุ่งที่จะค้นจากชั้นหนังสือโดยตรง เพราะคิดว่าเป็นวิธีที่ง่ายไม่ยุ่งยาก และแน่ใจว่าจะพบหนังสือที่ต้องการได้ สอดคล้องกับการศึกษา เพ็ญแข พุ่มศิริ (2531) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ,5 และ 6 ส่วนใหญ่ ค้นหาทรัพยากรห้องสมุดด้วยการเดินดูตามชั้นหรือตู้เก็บทรัพยากรห้องสมุดที่นักเรียนต้องการ

วิธีการที่นักเรียนจำนวนรองลงมาแสวงหาสารนิเทศมีความแตกต่างกันระหว่างแหล่งสารนิเทศภายในและภายนอกโรงเรียน ดังนี้คือ

นักเรียนแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียนด้วยวิธีสอบถามเพื่อน เพราะมีความใกล้ชิดและคิดว่าเพื่อนเคยรู้ เคยพบมาก่อน อาจจะรู้หรือช่วยเหลือได้ดี และรองลงมาคือ ด้วยการสอบถามอาจารย์ ซึ่งน่าจะหมายถึงอาจารย์ผู้สอนรายวิชานั้น ๆ เนื่องจากนักเรียนคิดว่าอาจารย์มีความคุ้นเคยรู้อาจจะหาความรู้ได้จากที่ใด ส่วนสอบถามบรรณารักษ์มีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอบถามบรรณารักษ์จำนวนเท่ากับการสอบถามจากเพื่อน คงจะเป็นเพราะบรรณารักษ์มีจำนวนน้อยและไม่มีเวลาในการให้บริการอย่างทั่วถึงนักเรียนจำนวนมาก

นักเรียนแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียนด้วยวิธีสอบถามบรรณารักษ์ น่าจะเป็นเพราะนักเรียนไม่คุ้นกับแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน นักเรียนจึงต้องการความช่วยเหลือได้รับการแนะนำในการทำสารนิเทศที่ต้องการ นอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มีการแสวงหาด้วยวิธีสอบถามเพื่อนจำนวนเท่ากับสอบถามบรรณารักษ์ แต่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีวิธีการแสวงหาสารนิเทศด้วยการค้นบัตรรายการจะเห็นได้ว่านักเรียนในระดับชั้นสูงขึ้น น่าจะมีประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดมากขึ้นจนมีความเข้าใจวิธีการใช้บัตรรายการ และคิดว่าวิธีการนี้ช่วยให้ได้สารนิเทศได้รวดเร็วขึ้น

6. ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศในระดับปานกลางทั้ง 2 ประการตรงกันดังนี้ คือ ปัญหาจากตัวนักเรียนและปัญหาจากแหล่งสารนิเทศ ปัญหาจากตัวนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงมากกว่าปัญหาจากแหล่งสารนิเทศ ทั้งนี้คงเป็นเพราะปัญหาจากตัวนักเรียนเป็นปัญหาที่มีความสำคัญในการแสวงหาสารนิเทศ

6.1 ปัญหาจากตัวนักเรียน

ปัญหาจากตัวนักเรียน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศในระดับปานกลาง 2 ประการ คือ ไม่มีเวลาแสวงหาสารนิเทศ(ค่าเฉลี่ย 3.27) เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนในชั้นเรียน ตรงกับการศึกษา อุทัย วรรณกุล (2529) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดแพร่ มีปัญหาในเรื่อง ไม่มีเวลาเพราะต้องทำกิจกรรมปัญหา รองลงมา คือ ไม่รู้จักแหล่งสารนิเทศ (ค่าเฉลี่ย 2.61) น่าจะเป็นเพราะแหล่งสารนิเทศมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักน้อย

6.2 ปัญหาจากแหล่งสารนิเทศ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ทุกระดับชั้นและทุกแผนการเรียน มีปัญหาในระดับปานกลางทั้ง 2 แหล่ง คือ ปัญหาจากแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน คงเป็นเพราะนักเรียนยังเห็นว่าแหล่งสารนิเทศภายนอกโรงเรียน มีอุปสรรคและข้อจำกัดในการแสวงหาสารนิเทศ เนื่องจากต้องเดินทางระยะทางไกล ต้องเสียค่าใช้จ่าย

มาก และการใช้บริการยุ่งยากทำให้เป็นปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศของนักเรียนมากกว่าแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

6.3 ปัญหาจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลางเกือบทั้งหมด และมีปัญหาในระดับน้อยเพียงประการเดียว ดังนี้

นักเรียนมีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน ในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการ รองลงมา คือ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ โดยห้องสมุดโรงเรียนจะเปิดบริการระหว่างเวลา 07.00 - 16.30 น. (งานห้องสมุดโรงเรียน, 2538) ซึ่งเป็นเวลาก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน เพียง 1 ชั่วโมง เท่านั้น และในช่วงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันอีก 1 ชั่วโมง ซึ่งไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน เพราะเวลาส่วนใหญ่ นักเรียนต้องใช้เรียนในห้องเรียนเป็นส่วนมาก ปัญหาอื่นๆ อีก คือ เนื้อหาสารนิเทศไม่ตรงกับความต้องการ สารนิเทศมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ไม่มีการแนะนำวิธีแสวงหา และบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความช่วยเหลือ ตามลำดับ

ปัญหาที่เป็นสมมติฐานของการวิจัยข้อ 3 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประสบปัญหาในระดับมาก ในด้านจำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีปัญหาในระดับปานกลางในด้านมีจำนวนสารนิเทศไม่เพียงพอแต่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดนั้น เนื่องจากงบประมาณของห้องสมุดโรงเรียนได้รับโดยเฉลี่ยต่อนักเรียน 1 คน 100 - 150 บาท (โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย, 2536) ขึ้นอยู่กับนโยบายและแหล่งเงินสนับสนุนอื่น ๆ ของแต่ละโรงเรียน งบประมาณที่ใช้ในการจัดหาทรัพยากรสารนิเทศของห้องสมุดโรงเรียนยังค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอที่จะจัดหาสารนิเทศให้มีจำนวนเพียงพอ กับความต้องการของนักเรียน และปัจจุบันราคาสารนิเทศทุกประเภทมีราคาสูงขึ้นทำให้การจัดซื้อได้หนังสือจำนวนน้อยลง นักเรียนจึงมีอุปสรรคในด้านจำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่จะใช้ไม่มีเพียงพอ กับความต้องการ

ส่วน ปัญหาอื่น ๆ รองลงมา ได้แก่ ไม่มีเวลาในการแสวงหาสารนิเทศเพราะนักเรียนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่เรียนในชั้นเรียน ทำให้มีปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ นอกจากนั้นเนื้อหาสารนิเทศไม่ตรงกับความต้องการ มีเนื้อหาไม่ทันสมัย ไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหาสารนิเทศก็เป็นปัญหาสำคัญสำหรับนักเรียนด้วย เพราะนักเรียนต้องการสารนิเทศที่มีคุณภาพและสามารถได้รับสารนิเทศที่ต้องการด้วยความรวดเร็ว แต่เนื่องจากบุคลากรที่บริการมีจำนวนน้อยห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีตำแหน่งครูบรรณารักษ์เพียง 1-2 คน เปรียบเทียบกับจำนวนชั้นเรียน 60 - 100 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียน 2,500 - 3,500 คนจึงไม่เพียงพอ แม้ในบางโรงเรียนอาจมีผู้ช่วยหรืออาสาสมัคร ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้สอน 1-2 คนก็ตาม (โรงเรียนสตรีอุปสรรคสวรรค์, 2538) จึงทำให้เกิดอุปสรรคปัญหาแก่นักเรียนในการแสวงหาสารนิเทศ

6.4 ปัญหาจากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ มีปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ และมีปัญหาในระดับน้อย 2 ประการ ดังนี้

ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียนในระดับปานกลางที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระยะเวลาไกล นักเรียนจะต้องเดินทางจากโรงเรียนหรือที่พักเพื่อไปหอสมุดแห่งชาติระยะทาง 5 - 20 กิโลเมตร รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายสูง ต้องใช้เงินเพื่อเป็นค่าเดินทางและค่าอาหาร นอกจากนั้นปัญหาอื่นๆ ได้แก่ เวลาเปิดบริการไม่เพียงพอ เพราะหอสมุดแห่งชาติ เปิดเวลา 09.30 - 19.30 น. (วิลาวัณย์ ทรัพย์พันแสน , 2538) เมื่อต้องรวมเวลาที่ใช้เดินทางด้วยจึงมีเวลาไม่เพียงพอ ปัญหาไม่มีการแนะนำวิธีการแสวงหา การรับบริการยุ่งยาก บุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ให้ความช่วยเหลือในการแสวงหาสารสนเทศ สารนิเทศมีจำนวนไม่เพียงพอ และสารนิเทศมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการ ตามลำดับ จึงทำให้เป็นอุปสรรคในการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนจากแหล่งภายนอกโรงเรียน

จากผลการวิจัยถึงแม้จะพบว่าปัญหาต่างๆจะอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะนักเรียนต้องการใช้ทรัพยากรสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน เช่น จากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หอสมุดเฉพาะและศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทราบถึงการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบ เนื้อหา แหล่งสารสนเทศ และวิธีการแสวงหาสารสนเทศ นอกจากนั้นยังทราบถึงระดับของปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนด้วย จึงขอเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ ทั้งแหล่งสารสนเทศภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการบริการสารสนเทศดังนี้

ด้านแหล่งสารสนเทศภายในโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีนโยบายในการส่งเสริมการแสวงหาความรู้และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ทั้งจากแหล่งสารสนเทศภายในและภายนอกโรงเรียน โดยกำหนดแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอเพื่อจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และการนำเทคโนโลยีใหม่มาให้บริการ ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและบรรณารักษ์ในการบริการทรัพยากร

สารสนเทศแก่นักเรียน และแนวทางการขอความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนกับแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะและศูนย์สารสนเทศ เพื่อให้บริการสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน การใช้ฐานข้อมูลเพื่อการค้นรายการทรัพยากรร่วมกัน และการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นต้น เพื่อแก้ปัญหาเรื่องระยะทางไกล และค่าใช้จ่ายของนักเรียน

2. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยจัดเวลาสำหรับนักเรียนให้ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มเติมการเรียนในชั้นเรียน เพื่อกำหนดเวลาและจัดทำทรัพยากรสารสนเทศร่วมกับบรรณารักษ์ให้สอดคล้องเนื้อหารายวิชานั้น ๆ อันจะทำให้มีนักเรียนมีเวลาและสามารถแสวงหาสารสนเทศได้ตามความต้องการทั้งจากแหล่งสารสนเทศภายในและภายนอกโรงเรียน

3. บรรณารักษ์ ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน โดยขยายเวลาเปิดบริการให้เพียงพอกับความต้องการ จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่เพื่อการศึกษาต่อ เช่น จัดหาหนังสือ และรูปภาพ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาและอาชีพต่าง ๆ และส่งเสริมการเรียนตามหมวดวิชาในหลักสูตรโดยเฉพาะวิชาสังคมศึกษา และสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนในแต่ละแผนการเรียน จัดสารสนเทศให้เป็นระบบที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการแสวงหาและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่าและมีคุณภาพ นอกจากนั้นการจัดทำทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ มีเนื้อหาที่ทันสมัย และควรนำเทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้ามาให้บริการด้วย เช่น การค้นหาข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ วัลด์มีเดีย และซีดีรอม เป็นต้น

ด้านแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน

1. ผู้บริหารและบรรณารักษ์แหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียนโดยทั่วไป ควรกำหนดนโยบายและแนวทางการร่วมมือกับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มากันคว้า เช่น การให้คำแนะนำในการค้นหา และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่มีชั้นตอนยุ่งยาก เพื่อให้ นักเรียนสามารถได้สารสนเทศตามความต้องการด้วยความรวดเร็ว หรือการยืมระหว่างห้องสมุด เพื่อ นักเรียนไม่ต้องเดินทางไกลมายังแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ นอกโรงเรียน เช่น หอสมุดแห่งชาติ

2. แหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน ที่นักเรียนนิยมใช้บริการ เช่น หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดมหาวิทยาลัย ควรมีการประชาสัมพันธ์การบริการ โดยเผยแพร่ข่าวสารและเอกสารแนะนำห้องสมุดไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และกำหนดนโยบายในการให้บริการแก่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและนักเรียน ดังนี้

ห้องสมุดแห่งชาติ

ควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น การให้คำแนะนำวิธีการค้นหาข้อมูลที่ได้รวดเร็ว เพื่อสามารถได้สารสนเทศตามความต้องการ จัดทำหนังสือที่มีเนื้อหาส่งเสริมการศึกษาต่อ จัดฉายภาพยนตร์ที่นักเรียนส่วนมากให้ความสนใจในการแสวงหาความรู้

ให้ความร่วมมือกับห้องสมุดโรงเรียน ในการสำรวจรายการสารสนเทศที่นักเรียนต้องการ โดยการค้นด้วยคอมพิวเตอร์ออนไลน์ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาด้านไม่มีเวลาในการแสวงหาจากแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน และระยะทางไกลในการเดินทางของนักเรียน

ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการค้นคว้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และความร่วมมือในการยืมระหว่างห้องสมุดโรงเรียนกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในกรณีที่ห้องสมุดโรงเรียนไม่สามารถจัดหาสารนิเทศมาบริการได้

ให้คำแนะนำ หรือจัดทำเอกสารช่วยการค้นหาสารนิเทศแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เข้าใช้เป็นหมู่คณะ และให้ความรู้เกี่ยวกับสารนิเทศที่มีให้บริการในห้องสมุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือระหว่างห้องสมุดโรงเรียนและแหล่งสารสนเทศภายนอกโรงเรียน ในการให้บริการสารนิเทศแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อวางแผนการดำเนินงานในการพัฒนาความร่วมมือใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กับสถาบันอุดมศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับสารนิเทศตามความต้องการ เพื่อช่วยทำให้การพัฒนาการศึกษาของไทยและเป็นสากลมากยิ่งขึ้น สอดคล้องตามแผนการปฏิรูปการศึกษาของไทย